

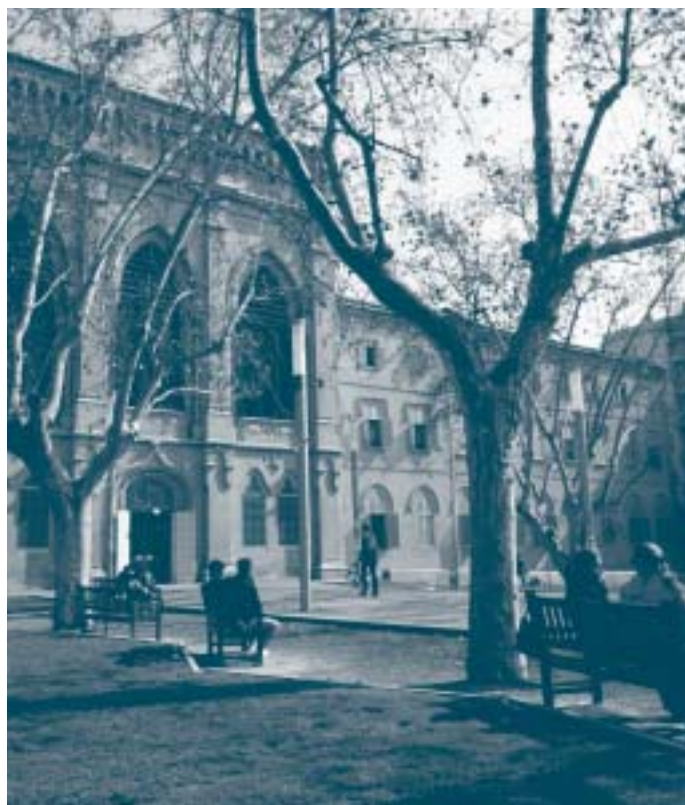
L'adaptació d'**AQU Catalunya** al nou entorn

El moment és especialment complicat, però apassionant. D'una banda, el procés d'adaptació als principis europeus, de tanta transcendència, segueix lentament el seu curs, sense que s'hagin eliminat encara totes les incògnites. De l'altra, s'albiren canvis en la legislació universitària estatal, tot i que tampoc no se n'hagi precisat l'orientació. Aquests canvis exigiran amb seguretat alteracions en la Llei catalana, per bé que probablement seran més importants els que es deriven del nou Estatut que ara discuteix la Ponència del Parlament de Catalunya.

Malgrat les incerteses sobre el marc que finalment regularà la vida universitària al país, el funcionament d'**AQU Catalunya** manté un ritme elevat d'activitat, com es comprova amb la lectura d'aquest butlletí. Se'n desprenen dues línies prioritàries. La primera, la voluntat de reforçar la participació dels consells socials en les tasques encaminades a millorar l'eficiència del nostre sistema universitari, un dels exemples dels camins que poden conduir a aquesta necessària col·laboració és la segona edició de l'avaluació de la inserció laboral dels graduats del sistema universitari català. La segona és establir les vies per a l'acreditació de titulacions, tema que va presidir el taller organitzat a Lleida, del qual publiquem les conclusions. Els estàndards que caldria aplicar en aquestes acreditacions han estat discutits a **AQU Catalunya**.

Tot i les incògnites esmentades al primer paràgraf, estem segurs que la feina feta, que es resumeix en aquest butlletí, serà molt útil per a una adaptació més ràpida al nou entorn, on els consells socials i els processos d'acreditació de les titulacions tindran un paper determinant.

*Antoni Serra Ramoneda, president d'**AQU Catalunya***

Edifici del Rectorat, Universitat de Lleida

Sumari

■ **Pàgina 2**

Iniciatives en
matèria de qualitat

Novetats editorials

■ **Pàgina 3**

Segona enquesta
d'inserció laboral
als graduats
universitaris

■ **Pàgines 4 - 7**

El Taller de Lleida: una reflexió sobre
l'adaptació de les titulacions a l'EEES

■ **Pàgina 8**

Espai europeu d'educació superior:
La nova estructura de les titulacions
a l'EEES

Suplement especial

Els estàndards
d'acreditació

Iniciatives en matèria de qualitat

Aquesta nova secció presenta les aportacions fetes des dels vicerectorats de Qualitat de les universitats catalanes. L'ordre de publicació dels articles respon a l'ordre estricta d'arribada d'aquests articles a **AQU Catalunya**.

La millora continuada a la Universitat Ramon Llull

En les experiències de millora continuada en les totes les dimensions d'una institució hi ha un component important de la seva qualitat.

La Universitat Ramon Llull (URL) està composta per institucions que la societat catalana ha considerat durant molts anys com a centres de qualitat. De fet, en el món privat i en un context d'una societat dinàmica, exigent i competitiva no hi ha lloc per a institucions que no siguin de qualitat. Això no vol dir que es faci tot perfecte, però sí que hi ha unes bones pràctiques, una feina ben feta que la societat valora. De ben segur que part de la qualitat dels centres de la URL rau a tenir incorporada en el seu dia a dia, en les petites coses, l'exigència de la millora continuada.

Una pràctica concreta són els processos d'acreditació internacional d'ESADE. ESADE ha obtingut les tres acreditacions més importants en el món de les escoles de negocis, l'anomenada "triple corona": la de l'ACSB Internacional, l'EQUIS i l'AMBA. Any rere any ESADE ha anat guanyant llocs en els rànquings internacionals fins avui, que és considerada una de les millors escoles de negocis d'Europa i està en llocs destacats en els rànquings d'arreu del món (el més recent, el del *Wall Street Journal*, considera ESADE com la tercera *business school* del món).

ESADE no ho té ni ho ha tingut fàcil. Ha de competir constantment amb escoles amb molts més recursos en l'entorn nord-americà i amb prestigioses escoles de negocis públiques europees, o privades però amb ajut econòmic públic significatiu. Només amb bones pràctiques, amb la feina ben feta de moltes persones, amb la millora continuada en totes les dimensions de la institució, dia a dia, ha arribat al lloc on és avui, un lloc merescut però que requereix una enorme exigència a... continuar millorant!

Josep Gallifa Roca

Vicerector acadèmic i secretari general de la URL

Experiències de millora a la Universitat de Vic

La Universitat de Vic (UVic), oficialment, forma part del col·lectiu d'universitats joves de Catalunya, ja que enguany completarà el seu vuitè any d'activitat acadèmica i, extraoficialment, forma part del col·lectiu d'universitats consolidades, atès que des de la represa d'activitats a partir de la desaparició de la Universitat Literària de Vic ja han transcorregut més de 25 anys. Com en tots els processos de creixement i d'independència, s'han d'anar cobrint etapes i consolidant les diferents fases. I aquest curs acadèmic serà el de la consolidació de l'àmbit de la qualitat a la nostra Universitat.

Fins al curs passat ens hem dedicat a aprendre, ens hem anat integrant al sistema i hem començat a compartir feina, resultats i preocupacions amb totes les persones, grups, equips i ens que treballen en aquest terreny que es mou entre la realitat i la utopia i que han volgut compartir i col·laborar amb nosaltres. El curs 2004-2005 ha de representar un salt de qualitat, ja que centrarà la integració i la coordinació del Gabinet d'Avaluació de la Qualitat amb els diferents serveis i òrgans de gestió i direcció de la UVic i, en conseqüència, l'assumpció de responsabilitats directes i l'obligatorietat de retre comptes i d'aconseguir resultats.

Mentre tota aquesta trama va prenent forma al teler, l'ordit hi estarà representat pel manteniment dels indicadors de qualitat de la UVic, per l'estudi i el seguiment de la inserció laboral de les persones diplomades i llicenciades durant els cursos 2002-2003 a la UVic, per l'avaluació dels estudis d'Infermeria —titulació històrica de la UVic i adscrita a l'únic centre que encara no ha participat en processos d'avaluació de titulacions— i, finalment, per la participació en les proves pilot d'adaptació a l'EEES amb la Llicenciatura de Traducció i Interpretació i la Diplomatura d'Educació Social.

Sebastià Riera Cusí

Coordinador del Gabinet d'Avaluació de la Qualitat de la UVic

Novetats editorials

AQU Catalunya ha publicat la memòria del *Consorci Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya 1996-2003*, on s'expliquen les activitats i la trajectòria del consorci Agència durant els anys previs a la transformació de l'entitat en **AQU Catalunya** com a conseqüència de la LUC.

Una altra novetat editorial del passat mes de desembre és *El disseny de programes de formació*, llibre que recull les aportacions dels ponents i les conclusions dels debats sobre el disseny de programes de formació que van tenir lloc en el marc del Taller de Tarragona, celebrat a la Universitat Rovira i Virgili els dies 9 i 10 d'octubre de 2003.

Tots dos documents es poden consultar al web d'**AQU Catalunya** (www.aqucatalunya.org), a l'apartat "Publicacions".

La col·laboració entre els consells socials i AQU Catalunya: segona enquesta d'inserció laboral als graduats de les universitats catalanes

Redacció d'**AQU Catalunya**

Els consells socials de les set universitats públiques catalanes participen de l'activitat d'**AQU Catalunya** des del seu inici, l'any 1996, com a consorci Agència. En l'àmbit de govern, i d'acord amb els estatuts d'**AQU Catalunya**, els presidents dels consells socials formen part del seu Consell de Direcció; d'altra banda, una comissió de representants dels consells socials constitueix un dels òrgans consultius d'**AQU Catalunya**.

Establir lligams eficaços de relació i comunicació entre la universitat i la societat, garantir la qualitat acadèmica, investigadora i docent de la universitat, facilitar finançament des de la societat a la universitat i determinar la influència del treball de la universitat en la societat són alguns dels reptes dels consells socials. És precisament en aquests àmbits on s'estableixen els vincles de col·laboració activa entre els consells socials i **AQU Catalunya**.

Concretament, entre les funcions que la Llei 1/2003 de 19 de febrer, d'universitats de Catalunya, atorga als consells socials, destaca la promoció "d'accions efectives que afavoreixin la inserció laboral i professional dels titulats" (article 39). En aquest sentit, actualment **AQU Catalunya** dona

suport a la iniciativa dels consells socials de les set universitats públiques catalanes de dur a terme la segona edició de l'enquesta d'inserció laboral dels graduats de les universitats catalanes.

Segona edició de l'avaluació de la inserció laboral dels graduats

Aquesta enquesta forma part d'un projecte global d'avaluació de la inserció laboral dels graduats universitaris de Catalunya. Representa el seguiment de la inserció dels graduats del curs 2000-2001 i la validació de la metodologia i dels resultats obtinguts a l'estudi anterior d'inserció laboral, realitzat amb els graduats del curs 1998-1999, un estudi que va culminar amb la publicació del llibre *Educació superior i treball a Catalunya. Estudi de la inserció laboral dels graduats de les universitats públiques catalanes* (juny 2003).

La segona edició de l'avaluació de la inserció dels graduats en el món laboral, impulsada i finançada a parts iguals pels consells socials de les set universitats públiques catalanes, té una població de referència de 23.000 graduats, que van finalitzar els estudis universitaris el curs 2000-2001, excepte en el cas de la

titulació de Medicina, que són els graduats del curs 1997-1998. L'estudi espera enquestar una mostra de 10.500 graduats, que assegurí el màxim de fiabilitat dels resultats amb l'establiment de quotes proporcionals per estudis i universitats.

Per a l'elaboració de l'estudi ha estat necessària la cessió de les dades de contacte dels graduats de la promoció 2000-2001 (en el cas de Medicina, del curs 1997-1998), com també altres dades d'interès per a la realització i l'anàlisi d'aquest projecte, facilitades per cadascuna de les universitats que hi participen, tot garantint-ne la confidencialitat, d'acord amb la Llei orgànica de protecció de dades de caràcter personal.

AQU Catalunya és l'encarregada de la coordinació, el disseny, la contractació i la supervisió de l'estudi de camp i de l'explotació i la difusió dels resultats. Així mateix, **AQU Catalunya** cedirà a cada universitat els resultats corresponents de l'estudi fruit dels informes que s'hagin generat. El treball de camp, és a dir, les enquestes telefòniques als graduats, van començar el 31 de gener i és previst que finalitzin a mitjan març, moment a partir del qual s'iniciarà el treball d'anàlisi de les dades.

Els objectius d'aquesta segona enquesta són, d'una banda, analitzar la inserció laboral dels graduats, en el context dels processos de formació i de les accions específiques per a la inserció desenvolupades a les universitats i, de l'altra, promoure una reflexió a cada universitat catalana i en el seu conjunt que els permeti introduir els canvis pertinents de millora per tal d'optimitzar la qualitat de la formació dels graduats. Les dimensions de l'enquesta són les següents:

1. Dades d'identificació: sexe, universitat, titulació...
2. Estatus d'inserció: ocupat/aturat...
3. Antecedents laborals: feina durant els estudis
4. Característiques del lloc de treball actual: situació, funcions, guanys...
5. Factors d'inserció: rellevància del títol per ser contractat, dels idiomes, de la informàtica...
6. Avaluació de la formació: nivell i utilitat de
 - la formació teòrica i pràctica
 - les competències clau (interpersonals, cognitives i instrumentals)
7. Preguntes crítiques / Formació continuada / Mobilitat

Fe d'errates

A la taula de l'article publicat a la pàgina 7 d'elButlletí 22, on diu "Acreditació de recerca: 2a convocatòria 2003" hauria de dir "Acreditació de recerca: 1a convocatòria 2004", i on diu "Acreditació de recerca: 1a convocatòria 2004" hauria de dir "Acreditació de recerca avançada: 1a convocatòria 2004".

El Taller de Lleida: una reflexió sobre l'adaptació de titulacions a l'EEES

L'adaptació al procés de Bolonya. Conclusions

El mes de novembre passat va tenir lloc a la Universitat de Lleida la **sisena edició** dels tallers de reflexió i debat d'**AQU Catalunya**, amb l'adaptació de les titulacions a l'**Espai europeu d'educació superior (EEES)** com a tema central.

Durant dos dies, els responsables de les titulacions impartides a les universitats catalanes que participen en el **Pla pilot d'adaptació de les titulacions a l'EEES** promogut pel DURSI van debatre sobre els aspectes clau relatius a l'adaptació dels ensenyaments al nou marc.

Les conclusions que es presenten es divideixen en dos blocs: el primer fa referència als aspectes que cal tenir en compte en el disseny d'un pla d'estudis, a fi d'integrar els elements del plantejament de l'EEES; el segon considera el procés de seguiment i desenvolupament del programa en el marc del pla pilot esmentat.

DISSENY

a) El context general

1. El pla pilot suposa una reflexió global sobre les implicacions de l'adaptació a l'EEES, que passa per poder definir les competències professionals, el perfil de formació, etc., i no ha de ser una adaptació mecànica dels actuals plans d'estudis a l'ECTS. Això no obstant, es conclou que, de forma general, el procés s'ha orientat a la millora de l'activitat docent.
2. Cal desenvolupar les proves pilot des de l'autonomia de les universitats. És important tenir present els contextos locals i aprofitar tot el bagatge acumulat d'experiències prèvies que, en determinats casos, han estat reeixides, com ara les pràctiques en empreses o institucions, a l'hora de determinar les competències professionals, per exemple.
3. Es considera molt convenient fer intervenir els representants del món laboral, per bé que es tracti d'una consulta i no pas d'una demanda que el sector professional fa sobre les competències tant transversals com específiques.
4. En relació amb les competències específiques de caire professional, caldria tenir en compte el marc legal que es vagi configurant.
5. Hi ha un consens generalitzat que el projecte d'adaptació de les titulacions a l'EEES impulsat pel DURSI constitueix una reforma més *cultural* que estructural. A partir d'aquí, s'incideix en la necessitat d'establir mecanismes de cooperació que ajudin a compartir bones pràctiques.
6. És important que els màsters responguin a criteris d'exigència. Han de reflectir singularitats i, diferentment que els títols de grau, han de posar l'èmfasi en la investigació al servei de la formació.

El president del Consell Social de la UdL, Josep Maria Pujol, el rector de la UdL, Joan Viñas, el Director General d'Universitats, Ramon Vilaseca, i la directora d'AQU Catalunya, Gemma Rauret, en la inauguració del Taller de Lleida.

b) El perfil de competències

1. Les competències transversals, considerades en abstracte, són un concepte excessivament teòric i genèric, que no pot deslligar-se de la reflexió a l'entorn dels objectius de la titulació i de quina mena de graduats es vol formar.
2. Sembla clar que les competències transversals no es poden tractar de manera segregada en el currículum: han d'impregnar de forma harmònica el disseny de les assignatures, tot i que també hi ha opinions favorables a complementar aquesta orientació integradora amb la programació, eventualment, d'alguna assignatura *ad hoc*.

c) El mode d'operar en la definició de les competències

1. Partint de la idea d'una aplicació gradual del procés de convergència, i per tal d'avançar en la integració de les competències, les titulacions haurien de constituir comissions de treball que superessin la fase prèvia de treball individual dels professors. En aquesta línia, és interessant la proposta de treballar a partir d'un catàleg curt de

competències transversals que pugui traslladar-se adequadament a les assignatures del programa, i especialment mitjançant experiències concretes.

2. També es constata la necessitat de fer un plantejament integral al llarg de tot el currículum. Per tant, i per tal de fugir de l'assignatura com a receptacle únic, es presenten idees sobre la constitució de mòduls d'assignatures que són matriculables i avaluables conjuntament.
3. Per al bon funcionament dels ensenyaments, es considera primordial establir una estratègia coherent de coordinació acadèmica. En aquest sentit, és important coordinar el professorat en la transmissió de les competències

4. A banda de millorar el coneixement de l'alumnat que prové de secundària (coneixements i habilitats), és interessant plantejar-ne una acollida específica, i també tenir present el nombre d'alumnes que treballen a temps complet o parcial. Es presenta la problemàtica de la diversitat de l'alumnat i de fins a quin punt són adequades determinades activitats en grups, pràctiques o adquisició de competències.
5. Pel que fa al càlcul de la càrrega de treball dels estudiants, s'observa que hi ha diferències entre les universitats. Cal tenir present, però, que l'anàlisi de l'activitat de l'estudiant no tan sols té en compte l'estudi i la preparació de treballs, sinó també la dedicació necessària per afrontar els exàmens.

Josep Maria Masjuan (UAB) va destacar la importància dels estudiants en les noves titulacions.

El treball dels participants va versar sobre els aspectes clau relatius a l'adaptació dels ensenyaments al nou marc.

específiques entre les diferents assignatures. En el cas dels màsters o d'ensenyaments molt multidisciplinaris, la coordinació entre el professorat és encara més important, ja que obliga a harmonitzar visions diferents.

d) L'adequació de les activitats de l'estudiant

1. És interessant determinar fins a quin punt el programa que s'imparteix actualment ja té en compte les competències transversals definides, com també identificar els àmbits en què els docents se senten més preparats per procedir a la introducció d'experiències d'acord amb les competències acordades.
2. Es recomana introduir elements interdisciplinaris, especialment per mitjà de les pràctiques, malgrat l'existència d'àrees disciplinàries que per tradició no han desenvolupat anàlisis d'àmbits de praxi.
3. És imprescindible poder tenir la complicitat dels estudiants per implicar-los en el canvi, especialment per mesurar els ECTS sobre la base de la seva càrrega de treball real. Per tant, és essencial que els professors siguin capaços d'engrescar-los en aquest canvi.

6. Cada mètode d'ensenyament/aprenentatge afavoreix el desenvolupament de determinades competències, i cada estudiant té preferències diferents pel que fa a aquests mètodes. Per tant, sembla que el més recomanable és la combinació equilibrada dels diversos mètodes.
7. És convenient l'establiment de fórmules per augmentar la participació dels estudiants en el funcionament de l'ensenyament: per exemple, a partir de becaris col·laboradors o en la participació en processos de tutorització entre estudiants (de primer i de darrers cursos).
8. És fonamental la coordinació de calendaris entre professors per equilibrar les tasques dels estudiants al llarg del període docent.
9. Encara hi ha dubtes sobre l'adequació del volum global de continguts de les titulacions al nou context, tenint en compte la relació de les diferents activitats en els crèdits ECTS.

e) L'activitat del professorat i la seva formació

1. Els professors universitaris seran els principals agents del canvi de model. En aquest sentit, s'indica la necessitat de reforçar amb més incentius les polítiques de formació i de reconeixement a la tasca docent.
2. L'experiència en algunes universitats demostra que, en la formació del professorat, és més eficaç reflexionar sobre el programa que imparteix un professor proper, i des d'un àmbit més personal, que no rebre una formació general.
3. S'aconsella establir una dinàmica en què el professorat assumeix com a objectius de les seves matèries aquelles competències transversals en les quals es troba més preparat per treballar-hi. En tot cas, és important que tot el professorat entri en la dinàmica per tal de fer un plantejament global.
4. Finalment, s'assenyala la necessària transformació dels sistemes de tutorització. Es recomana deixar clar als nous estudiants que es troben en un sistema diferent d'ensenyament/aprenentatge, que es basa en una nova manera d'interacció entre professor i estudiant. També és important la necessitat d'una coordinació àmplia de tutors i de professorat de primer curs.

f) L'avaluació de l'assoliment dels objectius d'aprenentatge

1. Es recomana repensar els processos normatius lligats a les convocatòries d'avaluació o a les convocatòries extraordinàries, especialment si l'avaluació continuada pren importància.

2. Els canvis en els criteris d'avaluació han de tenir en compte de manera formal les habilitats instrumentals, a més dels coneixements adquirits. Cal iniciar una avaluació que consideri aspectes com ara la preparació i planificació de les pràctiques o la sistemàtica de treball, especialment en les activitats en equip.
3. Finalment, es palesa que la diversificació d'eines d'avaluació pot resultar costosa.

Seguiment en la implantació de la prova pilot i la seva acreditació

1. Es recomana establir sessions de comunicació conjuntes entre els participants en el projecte, a fi de compartir experiències i accions de millora.
2. És important destacar l'interès de constituir fonts documentals i bases de dades adequades que facilitin els processos de seguiment i evitin l'establiment d'estàndards inassolibles.
3. Cal definir, com més aviat millor, els indicadors que s'utilitzaran a l'hora de seguir el procés d'implantació i el d'acreditació, encara que es recomana un marge de flexibilitat, tant en els indicadors com molt especialment en les evidències.
4. Els estàndards d'acreditació de les titulacions de l'EEES, aprovats per la Comissió d'Avaluació de la Qualitat d'**AQU Catalunya**, han estat considerats un bon punt de partida per a l'acreditació dels nous títols, un cop superada l'etapa experimental del projecte.

Àrea d'Avaluació de la Qualitat d'**AQU Catalunya**

La contextualització dels estàndards d'acreditació de les titulacions estructurades en el marc de l'EEES

Al nostre país, la Llei d'universitats de Catalunya (LUC), de 19 de febrer de 2003, estableix que el departament competent en matèria d'universitats i les mateixes universitats han d'impulsar les adaptacions curriculars necessàries per a la implantació, a Catalunya, de titulacions estructurades en el marc de l'Espaceu europeu d'educació superior (EEES). Aquest impuls es materialitza per mitjà del Pla pilot d'adaptació de les

titulacions, que ofereixen les universitats catalanes a partir del curs 2004-2005.

Les proves pilot es portaran a terme en titulacions de nivell de grau i també en màsters europeus, i donaran lloc a un títol propi de la universitat que podrà ser acreditat per **AQU Catalunya**. Per a les titulacions de grau, la situació idònia seria adaptar una titulació homologada vigent que s'estructuri segons els principis de l'EEES, tant pel que fa als objectius formatius com al desenvolupament pedagògic de la titulació, per tal d'assegurar que els estudiants que la cursin puguin assolir també la titulació homologada sense necessitat de repetir cap crèdit

La implantació d'aquest projecte pilot s'estructura en quatre fases:

I. Fase inicial

Aquesta primera fase arrenca amb la posada en marxa del Pla pilot d'adaptació de les titulacions que ofereixen les universitats catalanes a l'EEES a partir del curs 2004-2005. Aquest pla va ser ratificat mitjançant la signatura, el 14 de maig de 2004, d'un conveni entre el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI), **AQU Catalunya** i les universitats catalanes.

De manera paral·lela, **AQU Catalunya** va elaborar la *Guia general per dur a terme les proves pilot d'adaptació de les titulacions a l'EEES*, una guia perquè els responsables universitaris corresponents elaboresin, segons allò que estableix el conveni, les memòries inicials de les titulacions candidates a participar en el Pla.

II. Fase d'anàlisi de les propostes i d'elaboració d'informes

Per tal d'analitzar les propostes elaborades per les universitats, **AQU Catalunya** va nomenar un equip de sis professors procedents de les universitats catalanes amb coneixements amplis en el procés d'establiment de l'EEES, els quals van analitzar, amb la col·laboració del personal tècnic d'**AQU Catalunya**, les 64 propostes de titulacions (48 de grau i 16 de màster). Els resultats de les anàlisis van ser estudiats per la Comissió Específica per a l'Avaluació de les Titulacions i Programes (ATP), composta per cinc professors de reconegut prestigi acadèmic o professional de la comunitat universitària, a fi d'elaborar un informe sobre la qualitat de les propostes, adreçat al DURSI i a les universitats, que contenia propostes de millora.

III. Fase de seguiment

En el conveni s'estipula el compromís anual de les universitats de lliurar a la Direcció General d'Universitats un informe específic de seguiment del funcionament de cada titulació, com també la necessitat que aquest informe, en primera instància, sigui avaluat per **AQU Catalunya** mitjançant l'emissió d'un altre informe per a la Comissió de Seguiment del conveni.

En aquest sentit, els dies 11 i 12 de novembre **AQU Catalunya** va organitzar, a la Universitat de Lleida, un taller de reflexió amb les universitats sobre els aspectes clau en el disseny de plans d'estudis adaptats a l'EEES i de sistemes per fer-ne un seguiment de la implementació. Per al bon desenvolupament del Taller, es van establir cinc grups, segons les característiques dels ensenyaments, en què els responsables de les titulacions que participen en el Pla pilot d'adaptació de les titulacions es van implicar fermament en l'intercanvi d'experiències. Cal destacar que el fet de reunir en els

mateixos grups de treball titulacions que han avançat de manera diferent en aquest procés d'adaptació va fer que l'intercanvi de coneixements fos realment interessant per a tots els representants universitaris que en van prendre part.

Grup A: Diplomatures humanístiques i socials

Grup B: Enginyeries

Grup C: Llicenciatures humanístiques i socials

Grup D: Llicenciatures científiques i enginyeries científicotecnològiques

Grup E: Màsters

En aquests moments s'han acabat d'elaborar les conclusions del Taller, que seran el punt de partida per a les fases següents de seguiment de la implantació dels títols.

Atès que una de les conclusions és que aquest intercanvi de coneixements ha estat realment interessant per a tots els representants de les universitats que en van prendre part, des d'**AQU Catalunya** s'estan organitzant, per al final del mes de febrer o principi de març, unes noves trobades per a cadascuna de les cinc àrees tractades al Taller de Lleida. Els objectius seran, d'una banda, fer una prevaloració de la marxa del projecte durant el primer semestre i, de l'altra, avançar en el disseny del Pla 2005-2006.

Finalment, **AQU Catalunya** elaborarà, tenint en compte les conclusions del Taller de Lleida i les d'aquestes trobades, una proposta de format d'informe de seguiment que, un cop aprovat, serà tramès al DURSI i a les universitats perquè es pugui aplicar a partir del mes de maig de 2005.

IV. Fase d'acreditació

Segons el conveni, abans de concloure l'any 2007 **AQU Catalunya** iniciarà el procés d'acreditació de la titulació pilot amb la col·laboració de cada universitat responsable. L'acreditació de les titulacions s'obtindrà d'**AQU Catalunya** un cop superat satisfactòriament aquest procés. Els aspectes sobre els quals versarà l'acreditació dels títols pilot són els inclosos a la guia general elaborada

per **AQU Catalunya**, que seran ampliat i concretats en la publicació de la metodologia d'acreditació d'aquests títols propis que es durà a terme durant els propers mesos.

Dit això, **AQU Catalunya** ha elaborat una proposta d'estàndards (adjuntats com a separata a aquest mateix butlletí) que té en compte referents de tipus internacional:

- Netherlands Accreditation Organization. *Examination framework for new degree courses on higher education*, 14 de febrer de 2003.
- Council for Higher Education Accreditation. *The Competency Standards. Project: Another Approach to Accreditation Review*. Washington DC, 2000.
- European Consortium of Innovative Universities (ECIU). *Evaluation & Accreditation Criteria. ECIU; EQRC. Quality Review Criteria*, juny de 2001.
- World Federation for Medical Education. *WFME Global Standards for Quality Improvement*, 2003.

Aquesta proposta, seguint el que especifica la LUC, ha estat aprovada per la Comissió d'Avaluació de la Qualitat (CAQ) i se n'ha informat a la Comissió Permanent del Consell de Direcció, que serà responsable d'atendre les possibles reclamacions en l'aplicació. En aquest sentit, la Comissió de Vicerectors de Qualitat també va fer arribar tots els suggeriments i les aportacions que van ser considerats per la CAQ. D'altra banda, tot i l'aprovació, els òrgans de decisió d'**AQU Catalunya** recomanen considerar la proposta d'estàndards com un dels elements que formen part d'aquesta experiència pilot i, per tant, al llarg del projecte pot rebre millores que la perfeccionin.

El procés d'establiment dels estàndards s'ha dividit en dues etapes: en la primera s'aproven els estàndards adients dins el marc del projecte pilot, mentre que en la segona s'aproven les evidències o els indicadors significatius i s'estableixen valors normatius de referència per a cada element i estàndard.

Olga Pujolràs González, AQU Catalunya

Espai europeu d'educació superior: La nova estructura de les titulacions a l'EEES

Terry Mitchell, Universitat de Dortmund (Alemanya) i Comitè de Direcció del Projecte Tuning

La Declaració de Bolonya es va signar el juny de 1999, i l'espai europeu d'educació superior que s'hi proposa ha d'estar en funcionament l'any 2010. Hores d'ara, molts països ja han pres la decisió d'adaptar les seves estructures al marc proposat a Bolonya, si bé n'hi ha uns quants que encara no han donat per tancades les discussions al respecte. Segons els ministres que van reunir-se a Berlín el setembre de 2003, el sistema de dos cicles hauria d'estar en funcionament el 2005, juntament amb el suplement europeu al títol. Actualment, a tot Europa la durada d'una titulació es mesura per crèdits ECTS (Sistema Europeu de Transferència de Crèdits) i també per anys. Mentre que en general l'Europa occidental es decanta per una llicenciatura de tres anys, l'Europa oriental tendeix a les llicenciatures de 4 anys o permet ambdues possibilitats.

Tal com diu el comunicat de Berlín: "Els ministres animen els estats membres a elaborar un marc de qualificacions comparables i compatibles per als sistemes d'educació superior respectius, en què les qualificacions s'haurien de descriure en termes de càrrega de treball, nivell, resultats de l'aprenentatge, competències i perfil. També es comprometen a elaborar un marc de treball per a les qualificacions que englobi tot l'espai europeu d'educació superior".

El problema serà definir diferents perfils per a les llicenciatures de tres i quatre anys respectivament, atès que el "producte" ha de ser diferent! El marc de treball global es desenvoluparà durant el 2005.

Una cita més: "Dins dels esmentats marcs de treball (nacionals), les titulacions han de tenir uns resultats definits diferents. Les titulacions de primer i segon cicles han de tenir diferents orientacions i una varietat de perfils per tal de donar cabuda a una diversitat de necessitats individuals, acadèmiques i del mercat laboral. Des de les titulacions de primer cicle s'ha de poder accedir —en el sentit de la Convenció de Reconeixement de Lisboa— als programes de segon cicle. Des de les titulacions de segon cicle s'ha d'accedir als estudis de doctorat."

El projecte *Tuning Educational Structures in Europe* (Afinant les estructures europees d'educació) té com a objectiu fer les institucions amb directrius que permetin desenvolupar i produir les seves noves titulacions de "Bolonya". El projecte Tuning se centra en els resultats d'aprenentatge i les competències (*output*), més que no pas en els inputs d'ensenyament.

Es proposen, a tall de suggeriment, les següents etapes en el disseny de les titulacions:

1. Identificació dels requeriments (a escala nacional i regional, o bé per part de la universitat).
- 2a. Definició dels *perfils* acadèmics i professionals.
- 2b. Traducció en resultats d'aprenentatge i competències genèriques i de matèries específiques.
3. Traducció en *currículums*.
4. Traducció en *unitats de cursos* i en enfocaments d'ensenyament, aprenentatge i avaluació.

5. Programa intern de *millora de la qualitat i desenvolupament de la qualitat*: basat en procediments interns de controls, avaluacions i actualitzacions.

Els "Descriptors de Dublín" (www.jointquality.org) són útils a l'hora de definir els perfils, en la mesura que fan la distinció entre primer, segon i tercer cicles.

La diferència bàsica entre el primer i el segon cicle és la següent: el primer cicle se centra en els fonaments generals de la matèria o matèries, mentre que el segon cicle té com a objectiu les especialitzacions i dependrà dels interessos concrets de recerca que tinguin departaments que ofereixin la titulació.

El projecte Tuning ha dut a terme un estudi sobre competències relatives a graduats, empresaris i professors; els resultats poden consultar-se als webs del projecte Tuning (per exemple a <http://www.relint.deusto.es/TUNINGProject/index.htm>).

Evidentment, els *currículums* són un territori reservat als professors, però quan es dissenyen cal tenir en compte diversos aspectes, com per exemple:

- Possibilitats d'ocupabilitat (basada en el coneixement de la matèria i les capacitats genèriques).
- Resultats de l'aprenentatge.
- Distribució dels crèdits (unitats de curs obligatòries, semioptatives i optatives).
- ECTS i càrrega de treball de l'alumnat.
- Mobilitat (quan pot un alumne de primer cicle anar a l'estranger?)
- Mètodes d'ensenyament i aprenentatge (grups reduïts, sessions de solució de problemes, presentacions, multimèdia, etc.).
- Avaluació, qualificacions (escales de qualificacions locals i d'ECTS).

Cada *unitat de curs* requereix mètodes d'ensenyament, enfocaments d'aprenentatge i mètodes d'avaluació específics.

El projecte Tuning considera que els procediments interns (departamentals) de *millora de la qualitat i desenvolupament de la qualitat* han de cobrir els aspectes següents:

- Perfil de la titulació.
- Resultats de l'aprenentatge i competències, tant genèrics com específics.
- Càrrega de treball i crèdits ECTS, mobilitat.
- Aprenentatge, ensenyament i avaluació.

Cal que els organismes encarregats de la qualitat siguin considerats amics de la universitat i no pas enemics! Per tant, doncs, altres països podrien agafar com a model de cooperació la relació entre AQU Catalunya i les universitats.

Consell de redacció | Gemma Rauret Dalmau, Joan Bravo Pijoan, Sebastián Rodríguez Espinar, Josep M. Vilalta Verdú, Martí Estruch Axmacher, Maria Giné Soca, Conchita Herruzo Fonayet

Producció i redacció | Àgata Segura Castellà, Conchita Herruzo Fonayet

Disseny i maquetació | Josep Turon i Eva Calatayud

Edita | Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya
Via Laietana, 28, 5a planta 08003 Barcelona
Tel.: 93 268 89 50 www.aqucatalunya.org

Dipòsit legal | B-47.523-2000